І чужому научайтеся, / І свого не цурайтеся . . .

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 49. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го БЕРЕЗНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, MARCH 16, 1965 No. 49. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 15-го березня 1965

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАЯВИВ, ЩО УРЯД ПРОПОНУЄ ЗАКОН В СПРАВІ ВИБОРЧИХ ПРАВ негритянського населення. Президент заявив на пресовій конференції, що підтримуваний урядом законопроєкт знесе всі штучні обмеження, які не дозволяють негритянському населенню реєструватися як виборці. Президент промовляв на телевізії після тригодинної конференції з алабамським губернатором Джорджом С. Воллесом. Президент промовляв на телевізії в хвилині, коли і Південь і Північ цієї країни є зворушені подіями в Селмі в Алабамі. Під час промови Президента 1 000 осіб демонструвало перед Білим Домом проти того, що уряд замало реагує на те, що діється в Селмі. Президент заявив губернаторові, що не сміє повторитися брутальність в Селмі. Там 7-го березня поліція силою розганяла демонстрантів. Президент в понеділок мав промовляти до обидвох Палат і з'ясувати справу урядового законопроєкту, в справі виборчих прав.

ГУБЕРНАТОР ДЖОРДЖ С. ВОЛЛЕС НЕ ДОЗВОЛИТЬ НА ЖАДНІ МАНІФЕСТАЦІЙНІ ПОХОДИ. — Губернатор Алабами заявив на пресовій конференції в неділю, зараз після суботньої конференції з президентом Джансоном, що він дозволить на мирний демонстраційний похід з Селми до Монґомері аж тоді, коли буде відкинений вищим судом відклик від цього наказу. Ця процедура може тривати цілі тижні, а населення Селми збиралося демонструвати походом вже в понеділок, 15-го березня. Воллес сказав на телевізії, що він виконуватиме накази федерального суду, але добровільно зробить нічого, щоб злагіднити те напруження, яке панує в Селмі і в цілій країні внаслідок подій, зв'язаних із демонстраційними походами, які розганяє поліція.

ЧУЖІ УРЯДИ СТАРАЛИСЯ ПІДСЛУХУВАТИ РОЗМОВИ ПРЕЗИДЕНТА В БІЛОМУ ДОМІ, але знайдено способи, щоб до цього не допустити, заявив окремий помічник президента Джансона у військових справах, генерал - майор Честер В. Кліфтон, на журналістичному конґресі в Лаббоку, Тексас. Ген. Кліфтон казав, що проблема підслухування розмов в Білому Домі є дуже важлива, але вдалося унеможливити всі спроби зацікавлених в цій справі чужинців.

ДВА АМЕРИКАНСЬКІ АСТРОНАВТИ МАЮТЬ ЛЕТІТИ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ 22-го БЕРЕЗНЯ, — як повідомляє Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація. Цими астронавтами будуть: 40-річний майор летунства Вірджіл І. Ґріссом і 34-річний командор фльоти Джан В. Янґ. Останній лет американських астронавтів був 15 і 16-го травня 1963-го року, коли майор летунства Л. Ґордон Купер облетів був Землю 22 рази в рамках проєкту Меркурій, закінчуючи цей проєкт. Тепер астронавти Ґріссом і Янґ започаткують проєкт Джемінай, що має бути підготовою до проєкту Аполло, згідно з яким три астронавти мали б долетіти на Місяць перед 1970 роком.

БУДУЮТЬ ТРАНСПОРТОВИЙ ЛІТАК, ЩО ЗМОЖЕ ВЕСТИ ВИРЯД ЦІЛОЇ ДИВІЗІЇ — повідомив представник Департаменту Оборони. Цей супертранспортовець С-5А може везти 725 000 фунтів тягару, це значить, як заявив давніше секретар оборони Роберт МекНамара, може перевозити бойовий виряд цілої армійської дивізії. 58 літаків цього типу, мають коштувати $2 500 000 000. Фірми Буїнґ, Даґлес і Локгід змагаються за те, щоб будувати ці літаки, а Дженерал Електрік і Праттенд Вітні змагаютьсь за будову моторів.

У СВІТІ

НІКІТА ХРУЩОВ ВПЕРШЕ ПОЯВИВСЯ НА ВУЛИЦЯХ МОСКВИ за останніх 5 місяців — в минулу неділю вранці, приїхавши з своєю дружиною Ніною автом, що мало шофера, до недалекої від Кремлю домівки, щоб голосувати у льокальних виборах. Хрущов всміхався і махав рукою до групи москалів, які вітали його окликами. Совєтські власті знали заздалегідь, що Хрущов вийде „між люди", бо зосереджено уніформовану і тайну поліцію, яка промощувала йому дорогу серед юрби та охороняла його. Дізналися про це якось також закордонні журналісти. Коли його спитали, як почуває себе, він відповів: „Як пенсіоніст, — нічого, нічого собі". Коли його далі спитали, чи він дасть пресове інтерв'ю, він відповів — „так, але колись пізніше".

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ УРЯД ПРИЙНЯВ ПОСТАНОВУ — 14 голосами проти двох — негайно нав'язати дипломатичні взаємини з Західньою Німеччиною. Ізраїльський прем'єр Леві Ешколь заявив, що він „має підстави" припускати, що всі спірні справи з Західньою Німеччиною будуть успішно полагоджені.

ІЗРАЇЛЬ РІШУЧЕ ЗАПЕРЕЧИВ, наче би він хотів дістати від Західньої Німеччини ґарантію своїх державних кордонів. Речник ізраїльського уряду заявив, що таку вістку перепачкували до німецької преси вороги добрих взаємин між Західньою Німеччиною і Ізраїлем. У цій справі — нав'язання дипломатичних взаємин між тими державами — канцлер Людвіґ Ерґард заявив, що Західня Німеччина все одно більше не постачатиме зброї Ізраїлеві.

СОВЄТИ ВИСЛАЛИ ПЕЙПІНҐОВІ ГОСТРУ НОТУ, відкидаючи „наклепницькі" закиди комуно-китайського уряду щодо поведення поліції у Москві проти азійських, в тому числі головно китайських демонстрантів проти американської амбасади з 4 березня ц. р. Совєтська нота з свого боку обвинувачує китайських студентів у пораненні багатьох совєтських поліціянтів. Однак водночас нота СССР повторяє своє становище проти „американських імперіялістів" і свою прихильність до в'єтнамських комуністів.

ЕСПАНСЬКІ РУДОКОПИ В МІЄР В АСТУРІЇ АТАКУВАЛИ поліційну станицю, демонструючи проти існуючих умовин праці й винагороди. Урядові еспанські чинники твердять, що рудокопів нацькували комуністичні аґітатори. В самому Мадриді вдруге закрито філософсько-літературний факультет університету за спробу студентів демонструвати проти монопольної урядової організації студентів.

НА КІПРІ МОЖЕ ВІДНОВИТИСЬ ВІЙНА між тамошніми турками і греками — ствердив генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант, вимагаючи від Ради Безпеки рішення щодо продовження терміну перебування на Кіпрі міжнародного війська. У Тант закинув кіпрсько-грецькому урядові президента архиєпископа Макаріоса, що той спровадив багато важкої зброї з-закордону, не повідомивши про це всупереч міжнародному зобов'язанню, Об'єднаних Націй.

В ЛЯОСІ ВІДНОВИЛИСЬ БОЇ між комуністами і державним військом. Уряд невтрального прем'єра Суванни Фуми твердить, що його військо віднесло поважну перемогу над армією комуністичного руху Патет Ляо, вбивши в дводенній битві 112 комуністичних вояків. На ситуацію в тій південно-азійській країні, сусідній з Південним В'єтнамом, воно не матиме, мабуть, впливу.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛА РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА ВЕЛИЧАВИМ ФЕСТИВАЛЕМ

Ню Йорк. — Велика Українська Громада цієї світової метрополії вписала в свої анали ще один замітний успіх: великий і величавий культурно-мистецький фестиваль „В поклоні Шевченкові", що відбувся в заповненій до останнього місця великій залі Музичної Академії в Бруклині минулої неділі, 14-го березня, по полудні. Фестиваль відбувся з рамени місцевого Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій та під протекторатом Українського Конґресового Комітету Америки, при чому Управа Хору „Думка" з п. А. Пашковським на чолі відіграла головну ролю в організації та переведенні імпрези. Фестиваль складався з кількох частин, що творили одну музично-вокальну і танцювальну цілість. Започатковано фестиваль „Поклоном Шевченкові" — рецитаціями написаного п. Леонідом Полтавою скрипту із цитатами поезій Шевченка та про Шевченка. Рецитували Світляна Луцька та п. Микуленко. Під час рецитації — в українській і англійській мовах — на великому екрані показувано сцени з відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні в червні м. р. На закінчення цієї частини Хор „Думка" із солістом Андрієм Добрянським з нюйоркської Метрополітальної опери та в супроводі симфонічної оркестри виконали Шевченків „Заповіт" у композиції М. Вербицького. Дальшу програму виконали Хор „Думка" під диригентурою Івана Задорожного та Об'єднані Українські Танцюристи Ню Йорку під проводом Вадима Сулими, ввесь час в супроводі симфонічної оркестри. На програму склались: „Да воскреснет Бог" Д. Бортнянського у виконанні „Думки", балет „Ангел вопіяще" М. Вербицького у виконанні танцюристів, „Веснянки" М. Лисенка і „Гра в зайчика" М. Леонтовича у виконанні хористів і танцюристів. Це була частина: „Сцени з життя в Україні". У частині „Козацький фестиваль" виконано: „Ой гук мати, гук" П. Печеніги-Углицького, „Закувала та сива зозуля" П. Ніщинського та „У Києві на риночку" П. Печеніги-Углицького у виконанні „Думки" із солістами І. Декайлом та А. Добрянським і В. Гайдуком у ролі бандуриста. Танцюристи виконали „Запорозький герць" а хористи на закінчення цієї частини відспівали „Засвистали козаченьки" Л. Ревуцького. Дальшу частину програми становив „Гуцульський фестиваль", на який склались „Верховино" М. Лисенка у виконанні хору, „Аркан" П. Печеніги-Углицького у виконанні танцюристів та „Гуцулка" А. Гнатишина у виконанні хористів і танцюристів, очевидно в супроводі симфонічної оркестри. Дальшу частину фестивалю творили виїмки з українських опер. Солістка Марія Лисогір із Нюйоркської Опери відспівала арію з опери М. Фоменка „Івасик Телесик" та „Любіть Україну" того ж композитора, а хор із солістами Л. Костецькою, О. Пастернак та Б. Пирожаком виконав сцену з опери М. Леонтовича „На Русалчин Великдень". На закінчення танцюристи виконали оригінальну балетну сцену „Женихання на селі" із солістами: М. Минаїв-Тенцер з Театру де Ля Плята в Арґентині та балетмайстром і хореографом В. Сулимою. В поодиноких ролях виступали Р. Петріна, В. Бакад, К. Сумчик, Й. Благий, В. Юрченюк і Р. Петровський та діти з Молодих Танцюристів. Під час виконування всієї програми ентузіястична публіка нагороджувала виконавців довготривалими аплявзами. Всі виконавці програми виступали в стилевих українських народних костюмах, про які подбали пан і пані Бражники. Поодинокі функції у Фестивальному Комітеті виконували: І. Задорожний — музичний керівник і диригент, В. Сулима — керівник танців, при чому першому асистували проф. А. Берник і А. Омельський, а другому — Р. Петріна та Д. Серна. Сценарій приготовив Л. Полтава. Костюми для танцюристів — О. Качмарська. Сцена і освітлення — М. Стусик, Т. Шепко і В. Змій. Реклама — В. Цюпа, а популяризація імпрези — Я. Пастушенко. У виконанні балетних сцен брали участь члени танцювальних груп: Українські Танцюристи Картерету (керівник К. Симчик), Нові Танці України (кер. Т. Карплюк), Танцювальна Група „Пласту" з Ню Йорку (кер. О. Качмарська), Пластова Танцювальна Група „Іскра" з Гемпстеду (кер. Р. Петріна), Танцювальні Групи СУМА з Ню Йокру (кер. О. Генза) і Бруклина (кер. О. Галатин), Танцюристи України (кер. В. Бакад), Українські Танцюристи Асторії (кер. Е. Оприско), Українські Танцюристи Бруклина (кер. Р. Петріна) та Українське Танцювальне Т-во Ню Йорку (кер. І. Флис і Е. Войцік).

Кожну точку в програмі ентузіястична публіка приймала аплявзами. Між приявною на залі публікою були й гості з ближчих і дальших околиць, включно із гостями з Амстердаму, Н.Й., що приїхали винайменим автобусом.

● **Японія**, яка офіційно не визнає комуністичного режиму в Китаї і не має з ним дипломатичних взаємин, організує „приватні подорожі" своїх торгівців і промисловців по китайському суходолі. Виїхала туди перша така 22-членна прогулянка на двотижневий об'їзд промислових центрів в Китаї. Така подорож коштує кожного японського туриста 820 до 930 долярів.

Джеймс Моррей, великий приятель українців, помер в Джерзі Ситі

James F. Murray, Jr.

Джерзі Ситі. — Минулої п'ятниці, 12-го березня, в одному із місцевих шпиталів помер нагло на атаку серця 45-літній Джеймс Моррей, молодший, один з найвидатніших місцевих діячів та найкращих знавців української проблематики і один з найбільших приятелів українців. Джеймс Моррей за своїх 45 років життя мав найбільш різноманітну і найбагатющу кар'єру. Хоч сам по професії адвокат, він був актором, професором та політиком на велику скалю. Був стейтовим сенатором, комішенером міста і кандидатом на посадника та займав багато інших відповідальних постів. Для широкої Української Громади він був відомий з багатьох його виступів на українських імпрезах, на яких він дивував своїм основним знанням історії України і її змагань. Його симпатії до українців характеризує факт, що троє з його п'ятеро дітей у шкільному віці є в українській католицькій парафіяльній школі. Йогоненадійна смерть відбилася найширшим відгомоном не тільки в метрополії Ню Йорку — Ню Джерзі, але й в цілій країні та викликала глибокий жаль серед усіх, включно з Українською Громадою.

Українці взяли участь у Крайовій Конференції в справі договорів про людські права і народовбивство

Вашинґтон. — Минулого четверга і п'ятниці, 11 і 12-го березня, тут у приміщеннях готелю Статлер - Гілтон відбулася крайова конференція в справі договорів про людські права і проти народовбивства. У конференції, яку скликав Спеціяльний (ад гок) Комітет для цих справ, взяли участь репрезентанти цього Комітету та багатьох інших крайових американських і етнічних організацій, що є його членами, між ними й представники Українського Конґресового Комітету. У списку організацій, що є членами цього Комітету, є тільки Український Народний Союз. Конференцію відкрив вступними заввагами голова Комітету, президент Мангеттенської Колеґії Мартін Б. Дворкіс. Доповідь про правні і політичні імплікації договорів про людські права та проти народовбивства мав професор міжнародних відносин на Нюйоркському Університеті Томас Говет. Погляд і становище Державного Департаменту в цих справах з'ясував заступник асистента державного секретаря для справ міжнародних організацій Ричард Гарднер. Дискутантом був Ричард Аренс, професор міжнародного права на Католицькому Університеті. Опінію Сенату ЗДА з'ясовували сенатори Томас Додд з Коннектикат та Клейборн Пелл з Ровд Айленд. На закінчення нарад Конференція прийняла приготовану проф. Л. Добрянським та внесену п. Йосипом Лисогором резолюцію, в якій прохається Президента ЗДА покликати окрему комісію, що перевірила б шляхи та причинилася б до приспішення ратифікації договорів про людські права і проти народовбивства ще в цьому році, що є Роком Міжнародної Співпраці. З українців взяли участь: президент УКК проф. Лев Добрянський, гол. предсідник УНС Йосип Лисогір, гол. предсідник УРС Антін Батюк, редактор публікацій УКК Вол. Душник та репрезентанти Відділу УКК у Вашинґтоні: Вол. Задорецький, Вера Довгань, Теодор Царик і пані Задорецька. Після нарад українські учасники конференції належали до багатьох делеґацій, що відвідували і конферували в справах цих договорів із сенаторами поодиноких стейтів.

Управа КПШ розглянула проєкт програми нової врочистости у Вашинґтоні

Ню Йорк. — Програма врочистости вмурування документів у підставу пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, що має відбутися в суботу, 22-го травня ц. р., була головним предметом чергових нарад Управи Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові, що відбулися тут у приміщеннях Наукового Товариства ім. Шевченка минулої п'ятниці, 12-го березня. Програма складатиметься з двох частин: урочистости вмурування документів у пам'ятник на площі, на якій він стоїть, та опісля святочного бенкету. Програма вмурування документів почнеться о год. 4-ій по полудні та включатиме короткі промови, сам акт вмурування документів та відспівання Шевченкового „Заповіту". О год. 6-ій ввечері відбудеться бенкет з промовами, рецитаціями та відповідною мистецькою програмою. Подробиці будуть своєчасно проголошені. Управа КПШ розглянула ще й ряд інших справ, між ними: фінансовий стан та зобов'язання Комітету, справу висвітлювання документального фільму про відкриття пам'ятника та ін. У нарадах, якими проводив екзекутивний директор КПШ Йосип Лисогір, взяли, крім нього, участь: секретар Комітету д-р Ярослав Падох, касир Ігнат Білинський, репрезентант НТШ проф. д-р Осип Андрушків, директор канцелярії Юліян Ревай, ред. А. Драган та творець документального фільму з відкриття пам'ятника Ю. Тамарський.

УКРАЇНСЬКІ ДНІ В РИМІ

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ

Недавно на каторзі — *Сьогодні в Ватикані*

(А. Д.) Ми не думаємо писати на цьому місті біографії четвертого з черги в нашій історії українського кардинала Йосифа Сліпого, що був для нас, і не тільки для нас, головною особою під час „українських днів" в Римі з нагоди урочистостей інсталяції нових кардиналів. Сьогодні він є одною з найбільш відомих особистостей не лише серед українців і не лише в церковних колах, але сміливо можна сказати — в світі. Цю велику популярність здобув він собі і рівночасно своїй Церкві, своєму народові й батьківщині, свою — як це окреслив Папа Павло VI — непохитність у визнаванні Христової віри, своїм мучеництвом і своїм героїзмом, які — за словами цього ж Папи — належать уже до історії віків. Ми маємо всі причини на те, щоб пишатися приналежністю до народу, який видав таку індивідуальність, і ми маємо ще більші причини на те, щоб цей наш величезний міжнародний „атут" своєю поставою та своїм відношенням ще тільки посилювати. Сьогодні ми з гордістю згадуємо, що до міжнародної популярности нашого Первоієрарха дали свій скромний вклад і американські українці з ініціятиви і під проводом своїх Владик у відомій акції з нагоди 70-ліття тодішнього Митрополита - Ісповідника, коли ще був він у комуно-московській неволі, на каторзі. І знову: маємо всі причини на те, щоб ці свої почування плекати і таке своє наставлення активно виявляти сьогодні.

Після відвідин у Римі та участи в урочистостях інсталяції кардинала Йосифа Сліпого, ми в розмовах найчастіше зустрічаємося із запитом: як там наш Кардинал? Відповідь на цей запит можемо дати тільки на підставі — ска.

(Закінчення на сторінці 3-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ВІДЗНАЧЕННЯ 50-РІЧЧЯ УСС У МЮНХЕНІ

Мюнхен. — В рамцях запляннованого Науковою Радою Товариства Сприяння Українській Науці відбувся в Мюнхені в днях 29-30 січня ряд імпрез, влаштованих для відзначення 50-річчя Українських Січових Стрільців — як зриву української нації до боротьби за волю України.

В суботу 29 січня відбулася доповідь австрійського історика, доцента університету в Ґраці д-ра Ніколяса фон Прерадовіча про східньоевропейську політику Центральних Держав під час першої світової війни. В неділю 30 січня в Домі Української Науки відбулися святочні сходини для відзначення 50-річчя УСС з доповіддю професора УТГІ д-ра Сократа Іваницького. В той же день було відкриття виставки речей і матеріялів з архіву УСС, влаштованої заходами мистця С. Борачка. У відзначуванні 50-літти УСС взяв участь також проф. Г. Штадтмюллер, спеціяліст в галузі історії европейського Сходу.

УКРАЇНЕЦЬ — ЧЛЕН ДИРЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІЛЬМОВОЇ РАДИ В КАНАДІ

Оттава. — Радіова сітка Сі-Бі-Сі подала в суботу 6 березня ц. р. повідомлення, що відомого канадійсько-українського діяча адвоката Петра І. Лазаровича призначено членом дирекції Національної Фільмової Ради Канади. Названа рада має свій осідок в Оттаві і є офіційною установою, яка керує всією фільмовою продукцією в ділянці інформацій про Канаду і світ. П. Лазарович є першим українцем в дирекції цієї ради. Народжений в селі Березів, Коломийського повіту, Петро Лазарович прибув до Канади ще малим хлопцем разом зі своїми батьками. В Канаді закінчив філософічні та правничі студії і доповнив їх студіями українознавства в Українському Вільному Університеті в Празі. Після закінчення студій був ректором Інституту ім. Михайла Грушевського в Едмонтоні і його заходом була видана Історія України проф. Дмитра Дорошенка в англійському перекладі.

В ПАРИЖІ ВІДБУВСЯ ВЕЧІР НА ПОШАНУ М. ДРАЙ-ХМАРИ

Париж. — В суботу 29 січня тут відбувся літературний вечір, присвячений вшануванню пам'яті Михайла Драй-Хмари. Про творчість поета-неоклясика, що загинув у концтаборі на Сибірі, доповідала його донька, Оксана Драй-Хмара.

У В-ВІ І. ТИКТОРА ВИЙШОВ ПЕРШИЙ ТОМ „ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ"

Вінніпеґ. — У видавництві „Клюб Приятелів Української Книжки", що його очолює відомий із своєї видавничої діяльности український видавець Іван Тиктор, появився перший том великої „Історії Української Культури". Охоплює цей перший, 480-сторінковий том українську мітологію, побут і літературу. Видано цю репрезентативну книжку в мистецькій обкладинці, запроєктованій мистцем Мироном Левицьким.

УСПІХ УКРАЇНСЬКОЇ СПІВАЧКИ В АВСТРАЛІЇ

Мельбурн. Австралія. — В цьому місті великим успіхом користувалась останнім часом опера Верді „Макбет".

Ролю леді Макбет майстерно виконувала добре знана в мистецьких колах Австралії українська співачка Таїса Тарас. Походить вона з Полтавщини. Вчилася в Київській консерваторії. Австралійська музична критика високо оцінює талант нашої землячки, а рецензенти зазначають, що Таїса Тарас — українка.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ВЧИТИСЯ У КАНАДІЙЦІВ

Начальник Криворізького залізорудного дослідного комбінату В. Кушнір у великій статті, надрукованій 26 лютого ц. р. в „Рабочій Газеті" пише:

„Шістнадцять років тому залізорудна промисловість Канада давала 2 мільйони тонн руди, а сьогодні 27 мільйонів тонн. Як же Канада зробила такий різкий стрибок?

Канадійці, розвиваючи залізорудну промисловість, не пожаліли грошей на досліди. Чому б нам не перейняти закордонного досвіду?"

УПЕРТИЙ ЛІНОЛЕУМ

У Луганському виробляють такий лінолеум, що його не тільки не постелиш, але й ніяк не приліпиш до підлоги, він горбиться на всі боки.

„Рабочая Газета" 28 лютого ц. р. пише, що робітники назвали такий лінолеум „упертим".

ПРИП'ЯТЬ ВИСИХАЄ

Прип'ять. Немічно хлюпочеться вона за п'ять кілометрів від села Кримно (Полісся). Річка мілішає, висихає, можна сказати — на очах, — пише в „Радянській Україні" 28 лютого ц. р. старший рибовод інституту гідробіології І. Дячук.

Що ж таке? Підсоння винне? Виявляється, є це наслідком невдало проведеної меліорації.

ЯК ТОРГУЮТЬ

Коли ви зайшли до крамниці в Єнакієвому (Донеччина), — розповідає робітник В. Легкодим у часописі „Рабочая Газета" з 26 лютого ц. р., — і хочете купити, наприклад, вовняного светра, то вас обов'язково змусять купити ще й торбинку. Чому? Продавці знизують плечима.

„ТРЕБА" І „МУСЯТЬ"

У Білопіллі, Сумської области, колгосп ім. Леніна об'єднує три села і кілька хуторів.

Що колгосп мусить зробити в цьому році? — розповідає про нараду спеціяльний кореспондент „Радянської України" з 28 лютого ц. р.

— Мусить відгодувати 2.400 бичків, а наступного — 3 тисячі.

— Ранні зернові культури торік посіяли за три дні, а цього року мусять за один день.

— Збирання врожаю тривало минулого року 28 днів, а цього року треба провести його за 8 днів!

„ВІД КИЄВА ДО ЛУБЕНЬ"

Четвертий рік я ходжу до радіокрамниць Лубень, — пише в „Рабочій Газеті" з 26 лютого А. Іваненко, — і не можу купити радіолямпочку. Завжди чую те саме: „Нема!"

БІДОЛАШНИЙ ТРАКТОР

Тракторист Грицько Коваль із села Чупири, Білоцерківського району, розповідає сумну біографію своєї машини: „Торік улітку мій трактор більше лагодили, ніж я ним працював. І цієї весни стоїть він, бідолашний, у дворі, бо Озерянський відділ сільськогосподарської техніки не має запасних частин." („Радянська Україна" з 28 лютого ц. р.).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Гін до вигоди — без пожертв

Відома річ, що ніхто у нинішньому світі не хоче війни. Водночас усі на Заході здають собі справу, що найкращий засіб протидіяти загрозі війни — бути настільки сильним, щоб відстрашити потенціяльного совєтського аґресора, єдине джерело воєнної загрози в Европі. Те саме стосується інших частин світу. Пацифістично - невтральна Індія переконалась на комунокитайській аґресії з-перед трьох років, що в ім'я збереження миру — треба мати сильну армію. Навіть протиамериканські японські пацифісти, мабуть, розуміють, що коли Курільські острови перетворено на совєтські фортеці й випадні бази, а від комуністичного Китаю ділить Японію тільки вузенька смужка Тихого океану, то могутня американська Сьома фльота є ґарантом миру на Далекому Сході.

На жаль, союзники Америки занадто покладаються на її збройну силу, як на охоронний щит власного миру з усіма його благами. В Британії немає обов'язкової військової служби, вона вирікається власного важкого летунства у користь НАТО і закриває взагалі свої фабрики військових літаків, зменшила своє військо, стаціоноване в Надрайнщині, до 51 000 і, виправдуючися дефіцитом свого платничого балянсу, хоче далі те військо зменшувати. Західня Німеччина не використала дозволу поставити власну півмільйонову армію, і її стан довела тільки до 450 000, зменшивши найближчий військовий бюджет на $215 000 000. Франція, хоч і вкладає великі кошти у власну атомову зброю і проповідує концепцію збройної самовистачальности Західньої Европи, проте й не думає про можливість заступити своїм наземним військом півмільйонову армію, що її ЗДА — через 20 років після закінчення великої війни — і досі втримують на европейському континенті. Подібне становище займають всі інші партнери ЗДА з Атлантійського Союзу: із запляновааного „мінімуму" 30 дивізій НАТО все ще не має більше як 22, і то неповних, дивізій. Теперішній голова шефів об'єднаних штабів ЗДА ген. Ерл Вілер ще як шеф штабу Армії заявив у Конґресі, що наземні війська НАТО були б неспроможні стримати наступ совєтських армій, і тому прийшлось би вжити атомової зброї.

Народи хочуть користати з усіх благ, що їх приносить мир. Але вони не хочуть виректися нічого з того свого добробуту в користь видатків на військо. Не хочуть виявити зусилля ділом, щоб ґарантувати мир.

Яків Баш і його репортажі

Про відвідини очолюваної К. Колосовою групи „діячів культури УССР" в ЗДА і в Канаді у листопаді-грудні минулого року в совєтській пресі появились дуже короткі і скупі згадки. Ширші репортажі про цю подорож п. н. „За океаном" появилися у друкованій російською мовою в Києві „Рабочій Газеті" в числах з 2, 3 і 8 березня. Їх автором є прозаїк Яків Баш, член КПСС з 1931-го року, колишній ґльорифікатор Сталіна і під час війни „совєтський партизан".

Те, що побачив Яків Баш у ЗДА й в Канаді, і те, що він подає на сторінках режимної преси, характеристичне для ментальности совєтських літераторів і мистців, вирощених в умовах культу особи Сталіна, а потім Хрущова. Усе, що він пише в „Рабочій Газеті", підшите „соцреалістичною" тенденційністю, неправду якої може перевірити кожен, що живе в Ню Йорку чи в інших містах цих країн. Про Ню Йорк, наприклад, твердить Яків Баш, що тут „на вулицях не зустрінеш зелені, на тротуарах — ні одного дерева, нічого і казати про сквири, квіти". Деревця та кущики у вазонах він побачив тільки на дахах хмародерів. Про Ню Йорк він пише, що тут є тільки „три університети, чотири коледжі, бібліотека, музей і єдиний в цілій країні оперовий театр — метрополітен-опера". В Америці, запевняє Баш, солов'ї і зозулі не водяться, квіти не пахнуть і „навіть троянди позбавлені запаху".

Подібні нісенітниці виписує цей совєтський літератор, ясна річ, і про українців у ЗДА і в Канаді. Так, наприклад, він твердить, що в Канаді „переважаюча більшість трудової еміґрації згуртувалася біля масової проґресивної організації — Товариство Об'єднаних Українців", що в ЗДА такою „масовою організацією" є мікроскопічна Ліґа Американських Українців. Одного не може Баш заперечити — наявности пам'ятників Шевченкові у Вашингтоні й у Вінніпеґу, будування яких і совєтський режим і його „проґресивні" послідовники в ЗДА й Канаді намагалися всіма способами сторпедувати. Але й тут він промовчує те, що побудовано ці пам'ятники заходами не „проґресистів", а української національної спільноти. Очевидно, не згадав Баш і про вирізьблений на пам'ятнику напис, що поставлений він на пошану „українського поета й борця за незалежність України і свободу всього людства", який „під чужою російською імперіялістичною тиранією і колоніяльним уярмленням закликав встановити „новий і праведний закон Вашингтона". Чи не тому, мабуть, Баш і його супутники верталися на другий день до пам'ятника, щоб перевірити, чи покладені ними китиці ще лежать на постаменті.

Пишучи про перебування в Ню Йорку, Баш не згадує ані словом про зустріч, влаштовану „Клюбом Круглого Стола", на якій він недолуго намагався обороняти мовну й культурну політику Москви на Україні. Лише в останній, третій частині свого репортажу про перебування в Канаді Баш присвячує декілька слів „ворожій бандерівській пропаґанді" і закликам „націоналістичної екзекутиви" бойкотувати „зустрічі із совєтськими людьми". Але й про це пише він такі ж самі нісенітниці, як про вигляд Ню Йорку.

Про дебати і полеміку серед українців в Америці і Канаді на тему їхнього ставлення до відвідувачів із СССР Баш з виразною тенденцією пише, як про „розкол в націоналістичному таборі". Цього роду твердження тільки прозраджують справжні цілі і побажання його начальства, але вони мають стільки ж підстави, що й надії Москви на „угроблення" вільного світу.

У своєму ставленні до СССР і створеної Москвою фікції Української ССР українська національна еміґрація одностайна і солідарна. За українську державу вона цієї фікції не визнає, в могутність УССР не вірить, ні на яку договореність з офіційними представниками московського режиму на Україні не йде.

ЗМЕНШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНА В УКРАЇНІ

У хрущовських плянах наздогнати й перегнати Америку у виробництві сільськогосподарських продуктів збільшення продукції зерна було одним із засобів для осягнення цілі.

При недостачі в Україні „цілинних" земель для розширення площі під зерновими, Хрущов поставив карту на кукурудзу, на розширення посівних площ під нею. Але розширення площ під кукурудзою вимагало скорочення площі під якоюсь іншою культурою, і таку культуру знайшли. Про це на початку кукурудзяної кампанії сказав секретар одного з райкомів партії на Полтавщині: посіви кукурудзи будемо розширювати за рахунок ярої пшениці.

З вірою у всепереможну силу кукурудзи на січневому пленумі ЦК компартії України в 1959 році тодішній перший секретар Підгорний у своїй доповіді заявив, що в 7-річному пляні передбачено збільшити гуртовий збір зерна в Україні до 2.1 мільйона пудів.

Але вже перший рік семирічки показав, що справа не така то вже легка, бо коли у 1959-му році Україна виробила 1 881 000 пудів зерна, то у 1959 році вона виробила тільки 1.7 мільярда.

Наступні роки семирічки теж не були щасливі для виробництва зерна в Україні. І так, у 1960 р. вироблено зерна ще менше, бо тільки — 1 630 000 пудів. На 1961 рік заплянованао виробити 2.300-000 000, а вироблено тільки — 2 018 000 000.

На 1963 рік заплянованао виробити 2.5 мільярда пудів, скільки фактично вироблено не подано до відома, а продано державі в тому році 500 мільйонів пудів, з чого можна здогадуватись, що загальна продукція зерна досягла 1.7-1.8 мільярда пудів.

На республіканській нараді партійного активу в Києві 3-го березня 1964 року Україна „зобов'язалася" виробити 2.5 мільярда пудів зерна.

У повідомленнях Центрального Статистичного Управління України за 1964 рік не подано, скільки загально вироблено зерна в Україні у 1964 році, а тільки ствердженo, що збільшення гуртових зборів продуктів рослинництва дало змогу виконати пляни заготівель зерна, цукрових буряків і інших культур. Всього зерна продано державі у 1964 році 702 млн. пудів (промова Кальченка на республіканській нараді в Києві 2-го березня 1965 року), з чого виходило б, що Україна у 1964 році не зібрала навіть 2 мільярди пудів зерна.

А 1964 рік не був злим роком для зернових культур.

Отже, протягом 6 років Україна не виконала ні одного річного пляну виробництва зерна і не може перескочити межу 2 мільярдів пудів. Не зможе вона цього зробити і в 1965, завершальному році семирічки. На 1965 рік заплянованао зібрати „не менше як 1.8 мільярда пудів зерна і продати державі 684 мільйони пудів", отже приблизно стільки, скільки на початку семирічки.

На нараді у Києві 3-го березня 1965 року Шелест, перший секретар ЦК КПУ, у своїй промові заявив: „Підрахунки показують, що нам необхідно в найближчі роки довести виробництво зерна до 2.5 мільярда пудів". Значить, потрібно ще одної семирічки, щоб осягнути те, що заплянованао 7 років тому.

Виходить, всі хрущовські проєкти покінчились невдачею, і семирічний плян розвитку сільського господарства по виробництву зерна провалився. Так само, як провалився плян виробництва м'яса й молока.

Банкрутство сільськогосподарської політики бачив Хрущов ще тоді, коли сидів у Кремлі, і він сам мусів давати знак до відступу.

Ще 4-го березня 1964 року Київське радіо говорило: „Посіви озимої пшениці в найближчі роки будуть розширені до 10 мільйонів гектарів, тобто на 4 мільйони більше, ніж у 1962 році, і становитимуть 55% усієї посівної площі під зерновими". „Колгоспне Село" з 1 жовтня 1964 року, конкретизуючи справу, стверджувало, що „колгоспи і радгоспи України збільшують посіви озимих культур на 1.5 мільйона гектарів у порівнянні з 1963 роком".

Очевидно, розширення площі під озимі, а зокрема під озимою пшеницею, могло бути проведене лише за рахунок скорочення площ під кукурудзою.

Але одвертий похід проти кукурудзи розпочався тільки після падіння Хрущова і краху його сільськогосподарської політики.

13-го грудня 1964 року в „Правді" появилась стаття п. з. „Всупереч народному досвідові". У тій статті А. Баскієл, герой соціялістичної праці, та І. Вовченко, заслужений аґроном УССР і кандидат сільськогосподарських наук, писали: „В останніх роках увага до цінної харчової культури — озимої пшениці незаслужено послабла . . . і з 1960 року починаючи порівняно із 1955 р. в Одеській області, наприклад, її посіви зменшились майже наполовину . . . Основною причиною зменшення гуртових зборів озимої пшениці була недооцінка тої культури, послаблення уваги до неї і порушення аґротехніки . . . внаслідок надмірного захоплення такими культурами як кукурудза й горох . . . а також без врахування багаторічного досвіду. Кукурудзі останнім часом давалось першенство перед іншими культурами. Її площа, наприклад, в Одеській області у 1960 - 63 рр. займала більше як 700 000 гектарів, або коло 40% посівної площі . . ." Так писали ті самі автори у тій самій „Правді", яка цілий час розпиналася за кукурудзою.

За згаданою статтею в „Правді" в „Радянській Україні" з 14-го січня 1965 року в обороні ярої пшениці виступив М. Посмітний, голова колгоспу імени XXI з'їзду КПСС, двічі герой соціялістичної праці. Він пише: „Не слід забувати і яру!" А із звітів з місць виходить просто: розширюймо посівну площу під пшеницею — скорочуймо під кукурудзою.

Так „мудра" партія, яка роками йшла на шнурочку Хрущова і разом з ним завела сільське господарство в сліпий кут, нині не має лиця відпекатися одверто від хрущовського авантюризму.

На нараді сільськогосподарського активу в Києві на початку лютого 1965 року, мабуть, говорили про те божевілля із кукурудзою, але з опублікованих у пресі звітів і промов того не видно.

(абв.)

А. Юриняк

„СЕРЦЯ І БУРЕВІЇ" В. НЕСТОРОВИЧА

Уже зовні книжка справляє солідне і приємне враження: мистецька обкладинка (арт.-мал. М. Дмитренко), добрий папір, чіткий, охайний друк; у книзі 468 сторінок, з того 17 додатків: кінцеве слово автора і коментарі з мапкою Сибіру. Якщо відкинемо ще 6 сторінок на початку книги на необхідні „титуляційні кваліфікації", то матимемо 462 стор. книжкового борґесу формату великої вісімки.

Перейдімо тепер до „внутрішнього обличчя" „роману репортажу" — як скваліфікував свій твір автор. Почнімо з персонажів, то пак героїв твору. З полегшенням констатуємо: хоча повість*) велика, але герой один, Юліян Рихлинський. Поза ним є багато, навіть надто багато персонажів, і кожен із них має своє окреме обличчя, вносить у твір якийсь потрібний штрих — більше чи менше важливий. А проте всі вони займають підрядне щодо Рихлинського, епізодичне місце. Тому ледве чи вистачить місця в короткій рецензії присвятити окреме місце, наприклад, строкатій плеяді жінок і дівчат, що їх стрінув на своїй життьовій путі Юліян Рихлинський; доведеться, очевидно, обмежитися здебільша сумарно-груповим розглядом.

З сюжетного погляду повість становить досить влучне поєднання особистої „романізованої" біографії героя твору — полоненого українця (з австрійської армії) з суспільно-історичним нарисом східньо-сибірської революції та контрреволюції буремних 1918- 1921 років, із спеціяльним розглядом українського національного руху. Майстерність поєднання полягає в тому, що всі перипетії революції та громадянської війни тих років подано в живому зв'язку з головним героєм, його очима — так фізичними, як і духовими. Навіть коли про ті чи інші суспільні факти та явища героєві розповідають інші, хтось, — то мірoдайним є: як саме сприймає і що думає та як оцінює подавані факти герой твору?

Юліян Рихлинський — палкий український патріот-самостійник; для нього сибірські далекосхідні українці — хоч і далекі віддаллю від його рідних околиць (Галичини), але водночас близькі серцем, свої, рідні душі. Над пробудженням їх приспаної національної свідомости Юліян ладен працювати день і ніч. Із своїм найближчим приятелем — Тольком Дрималиком Рихлинський розгорнув жваву культ-освітню діяльність в „Громаді" поблизького міста. І якщо досі картини родинного побуту і суспільної та господарської діяльности українських персонажів твору лише зрідка пробивалася крізь гущу образів таборового життя воєнно-полонених, то тепер автор подає докладні картини життя міської української людности (головно службової інтеліґенції). І тут ми бачимо вирозумілість і такт Юліяна: він не дає себе сприкрити чи зрадити русифікованою мовою земляків, розуміючи, що вони виростали в умовах мовної переваги московської мови, а рідної школи до революції не мали в російській імперії ніде.

Чимало місця в повісті відведено флiртові і фізичному коханню, в першу чергу самого героя Юліяна, а вслід за тим і інших персонажів. Поперших читач не дивується: адже Юліян — молодий фізично здоровий мужчина, що був, як і інші воєннополонені, надовго позбавлені жіночої ласки. Та коли після заміжньої любки Коршунової Юліян спиняє свою увагу то на Шурі, то на Зіні; коли взагалі випадки „метеликового кохання" загрозливо частішають, зустрічаючись кожних 2-3 сторінки тексту, читачеві починає здаватися, що цієї „кріґслібе" в творі забагато. Бож нема сумніву, що, так би мовити, якісно — все це щоразу одне й те саме, гола фізіологія. І на тлі такої масової „легкодушности" в цій сфері чи не всіх відповідного віку персонажів, з Юліяном включно, виглядає незвично солодкавою цнотливість любовних взаємин Рихлинського з Вірою — і то впродовж понад рік їх леґального женихання. Хоч, треба признати, авторові вдалося подекуди здобутися на вельми зворушливі фарби і тони для окремих перипетій цього платонічного любовного роману.

Загально головного героя можна уйняти в такій характеристиці: палкий, але розважний патріот, гуманіст і ліберал за суспільно-політичними симпатіями й поглядами, життєлюб і естет за світосприйманням і біологічним відчуттям. В цій сильветці героя не трудно завважити автобіографічні риси письменника.

І тут ми ще раз зазначаємо, що намул „військового кохання" — зокрема такі моменти, коли „партнерки любови" продістаються в табір полонених в асенізаційних бочках — досадно знижує (бо тут автор дарма „погнався за реалізмом") назагал симпатичний збірний образ жіноцтва в „Серцях і буревіях". Більше того: нам здається, що згущування фарб „кріґслібе" взагалі дисонансує з атмосферою гуманности, що нею пройнята переважна більшість епізодів повісти.

Зате сумлінний „реалізм репортажиста" у змалюванні суспільно-національних і взагалі духових настроїв та почувань полонених, зокрема і особливо українців з австрійської армії, дає читачеві дуже багато. І тут автор уміло використовує для цього вістки, що приходять до табору, про наймаркантніші події на рід-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ОДНЕ ПРОТИРІЧЧЯ

Останнім часом читачі „Свободи" дуже жваво реагують на такі контроверсійні теми, як показ моди чи справа культурного обміну. Приємно, що у нас не бракує охочих до полеміки і що „Свобода" дає нам усім можливість забирати слово.

Дуже цікаве явище, що згадані проблеми далекі одна від одної ідеологічно, але в обох найбільш запальними арґументами є гра на патріотичних почуваннях, хоч ні показ моди, ні питання культурного обміну не є передусім патріотичною справою. Дивно, що в дискусіях про моду не брали участи професіонали цієї ділянки, хоч такі у нас є, а в справі культурного обміну висловлювалися здебільша громадські або політичні діячі, а не творці культури. Все ж виглядає, що запал поволі вичерпується, і було б жаль, якби рубрика „Голоси читачів" стала нецікавою.

Добре, що в нашому житті все ще трапляються несподіванки. Так ось мистець Юрій Соловій матиме незабаром у Літературно — Мистецькому Клюбі в Ню Йорку ретроспективну виставку. Це, безперечно, дасть нагоду для ще одної контроверсії, бо творчості Соловія не бракує ні ворогів, ні приятелів.

На щастя, ніхто не пробував дошукуватися в малярстві Соловія ні патріотизму, ні його браку, що само по собі є додатнім явищем, бо в нас часто оцінюють творчість маляра під кутом масово-патріотичного відгуку. Зате один рецензент був дуже схвильований тим, що Соловій не знає математики. Сам уміючи прекрасно рахувати, він виписав золотими буквами, що „в Соловія (в його образі) в одній руці шість пальців, а в другій тільки чотири". Такого роду рахунки виставляли свого часу і Пікассо, Дюфі та Матісові, але це їм зовсім не пошкодило.

Найбільш загальним закидом Соловієві є те, що його образи не надаються до сальонів, хоч є вже у нас яких кільканадцять сальонів, де його образи висять.

Як я вже згадував, творчість Соловія дає сильні емоції кожному глядачеві, байдуже неґативні чи позитивні. Ні один інший український маляр не мав такого рішучого відгуку в нашому громадянстві, багато малярів заздрить йому цієї сили, а в тому числі і — я! Любослав Гуцалюк

МАЄШ ХЛІБА ДОСИТЬ...

Маєш хліба досить - передосить
Одягу, хорошого взуття . . .
Ні, не все, —
гаряче серце просить
Ще чогось для повного життя.

Ще ж чого?
Щоб яблуня шуміла,
Хоч без плоду квітла навесні,
Щоб пташина радісно дзвеніла
Вранці при відхиленім вікні.

Щоб приносив день
нового друга,
А старі жили щоб і жили,
І щоб разом
радість моя й туга
Вдвох у серці сестрами були.

Щоб манила книжка церозрита
Глибиною білих сторінок,
І щоб дні дзвеніли мов копита,
Дні життя — роботи і думок.

ВАСИЛЬ ОНУФРІЄНКО
2 січня 1965
Австралія

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ ОДНОЇ РЕЗОЛЮЦІЇ

У „Свободі" з 26-го лютого ц. р. надруковані „Резолюції учасників наради українців міста Ню Йорку в дні 21-го лютого 1965 р.", де в 5-му пункті тих резолюцій заторкнуто також Об'єднання Українських Письменників „Слово". Тому, що ці резолюції нікім не підписані, спростування змушені ми вислати до часопису, який їх надрукував.

У згаданій резолюції написано, що „присутні займають зокрема неґативне становище до настанови З'їзду Об'єднання Письменників „Слово", який не вважав потрібним засудити важкий стан поневолення в Україні, русифікації, винищування української культури й переслідування її діячів, а, навпаки, зайняв позитивне становище до „реалітетів" і скерував вістря своєї злоби проти українських самостійників, проти УККА і проти революційно - визвольної боротьби".

На цю резолюцію Президія ОУП „Слово" хотіла б заявити:

1. З'їзд письменників був, згідно з програмою, присвячений справам характеру творчого і організаційного. Тому теж З'їзд не займав і не міг займати ніякого позитивного чи неґативного становища до „реалітетів", бо ця справа на З'їзді взагалі не розглядалася. Щождо відношення українських письменників до сучасного режиму в Україні, русифікації і нищення української культури, то воно, те відношення, було вже з'ясоване у відповіді 62 діячів української культури на еміґрації — на „Слово" діячів культури УССР.

2. Не згідне з правдою, що „З'їзд скерував своє вістря проти українських самостійників, УККА і проти революційно - визвольної боротьби", бо про ці справи на З'їзді взагалі не було мови. Тільки на літературному вечері була прочитана сатира одного члена „Слова" (одного члена, а не З'їзду!), де той автор висловив кілька своїх особистих натяків на адресу нашого партійництва. Про будь-який виступ проти українських самостійників чи визвольної боротьби не могло бути мови, бо ОУП „Слово" гуртує письменників, що стоять безкомпромісово на позиціях самостійної України.

Накінці дозвольте висловити здивування з приводу того, що люди, зовсім непричетні до літератури чи мистецтва, беруться навчати ідеології об'єднання письменників, проти чільних членів якого в УССР видаються спеціяльні книжки, де вони, ті письменники, називаються „підручними Розенберґа і Діфенбейкера", „розвідниками імперіялістичних штабів" або просто „фальшивниками української літератури".

Президія ОУП „Слово"

Григорій Костюк, Улас Самчук, Остап Тарнавський, Богдан Кравців, Юрій Лавріненко, Богдан Бойчук, Докія Гуменна, Іван Керницький, Святослав Гординський

Ню Йорк, 25 лютого 1965 р.

С. Риндик

ВЕСЕЛИЙ КУТ

(Оповідання Н. М.)

4

Тоді вона гукнула ще раз: „Ой, хто в лісі, а хто поза лісом, їдіть до мене на гаврильці!" Гукнула й слухає. Аж чує: щось застукало... Прислухається, приглядається, аж бачить, а то кобиляча голова! Стукотить, гримотить, до дідової дочки на гаврильці сунеться. А дідова дочка шусть і за двері. А кобиляча голова до дверей:

— „Дівко, івко, відчини".

Дівка відчинила.

— „Дівко, дівко, через поріг пересади".

Дівка й пересадила.

„Дівко, дівко відчини", не на стіл".

Дівка й посадила.

„Дівко, дівко, подай мені гаврильців".

Дівка й подала.

— „Дівко, дівко, влізь мені в праве вухо і вилізь у ліве".

Дівка влізла. А як улізла, як глянула та як роздивилась, а там стільки добра, що ні злічити, ні описати, ні словом переказати. Чого там тільки не було! Срібла й золота, хоч лопатами горни, і шати красні, і карети блискучі, і коні баскі, і шлеї золоті, і поводи срібні. І каже кобиляча голова:

— „Бери собі, дівко, що бачиш і скільки хочеш. Це тобі за те, що мене слухалася".

Дідова дочка набрала повні міхи золота й самоцвітів, а сама вистроїлася в найкращі шати, сіла до золотого повозу й так поїхала додому. А ще вона не доїхала, як бачить: шкутильгає її старенький батенько.

— „Сідайте, — каже, — татку, підвезу".

Але в цьому місці баба раптом урвала казку й замовкла. Трохи подумавши, похитнула головою і сказала:

— Ні, брешу! Так воно не було, а було ось як:

Каже той чарівник до королевича: „Як хочеш, — каже — взяти мою дочку, то мусиш мені зробити одну роботу. На тій горі, що онде за лісом, маєш за одну ніч викопати криницю, глибоку на сто ліктів, а широку два рази стільки, і муром її обмурувати, і цямринами оцямрувати, і виповнити її зцілющими водами — на всі недуги, на всякі немощі і на всенькі болещі".

Королевичеві аж потемніло в очах, як почув це. Іде й гірко плаче. А чарівникова дочка побачила та й питає:

— „А чого ж ти, голубе мій, плачеш?"

І він сказав. А вона післала його спати, а сама, як настала ніч, вийшла на поріг і три рази свиснула. Злетілися всі ті, що під мостами ховаються і в них діри вишкрябують.

— „Маєте мені, — каже їм, — викопати на отій горі криницю, глибоку на сто сяжнів, а широку на двісті, і то за одну-однісіньку ніч! Та й мурами її обмурувати, цямринами оцямрувати і до неї повно зцілющої води напустити, та щоб та вода лікувала сухоти, мокроти, нудоти й усякі скорботи, щоб вона була помічна від гуль у горлі, від бешихи на носі, від каправиці в оці і ковтунів на голові, щоб помагала від задухи, ядухи і всякої тетюхи".

І пішла собі спати.

А нічвидники кинулись до роботи. Одні копають углиб, другі вшир, треті міряють, четверті мури мурують, п'яті цямрини цямрують, а шості попід землею протоки проточують від цілющих джерел до самої криниці. І не вспіло ще розвиднітися, як усе було готове. І чарівник мусів був віддати свою дочку за королевича.

Ми дуже тішилися і аж сміялися від щастя, а дівчатка пригорталися до баби й цілували її. І баба була дуже рада, що так сталося. Але слідом за цим настало друге інтермеццо в казці про королевича. Баба позіхнула і, перехристивши рота, щось подумала, погадала і сказала:

— І був він, отой чоловічина, дуже бідний. Мав багато дітей, а не мав що їм їсти дати. Одного ранку повимітав усе зерно, що залишилося ще по засіках, і заніс до млина. Там його змололи. Забравши все мливо до приполу, бідний чоловік поніс його додому. А по дорозі наскочив на нього вітер, дмухнув до приполу, видув звідти борошно і поніс його попід самі оболоки!

Став бідний чоловік і гірко заплакав. А потім подумав, поміркував і пішов у поле вітра шукати, щоб запізвати його до суду за вчинену кривду. Іде він, іде, іде та й іде, аж натрапив на якогось дідуся з білою бородою. А то був сам Господь Бог. І каже Він бідному чоловікові:

— „Не шукай, — каже, — вітра в полі, а вертайся додому, до своїх діточок, бо вони їстоньки хочуть".

Сказав так Господь і дав три дари: столик, козу і цимбали. Коли сказати: „Столяку, столику, розкрийся!", то на ньому появляються всякі наїдки і напитки. Коли сказати: „Кізонько, кізонько, замекекай!", то з рота їй вилітають червінці, а як сказати: „Цимбали, цимбалоньки, заграйте!", то злітають із них такі солодкі дзеньки-дзеленьки, що як би дитина не плакала, а забавиться і засміється.

Тут і ми засміялися, щасливі, що бідний чоловік був так обдарований від милосердного Бога, а баба тим часом згадала за королевича і сказала:

— Узяв королевич свою молоду жіночку, посідали обоєчко на бистрих коней і гігнали до королевичевого царства-государства. А старому чарівникові стало шкода дочки. Довго не думавши, крикнув-покрикнув на свої слуги і наказав їм сідати на бистрих коней, дігнати дочку і завернути її додому. Слуги й помчали-полетіли. І так гнали, що вітри свистали, а земля гула.

— „Ой, за нами женуться! — сказала до королевича його молода дружина. — Батько вислав по нас прудкі догони. Треба приборзити коней. Натискай на остроги!"

Натиснули на остроги, коні скочили й полетіли вітром, і гінці відстали. Це бачачи, чарівник сам перекинувся в змія й полетів доганяти дочку.

— „Ой, сам батько летить за нами! — каже молода королева. — Перекинувся в змія і женеться прудкіше вітрів. Не втечемо. Пустім коней у ліс, я стану капличкою при дорозі, а ти старим дідом, сядеш під капличкою і будеш у дзвінок дзвонити".

Так вони й зробили. Вона стала капличкою, а він старим дідом, сів під капличку й баламкає в дзвіночок. Аж надлітає змій.

— „Діду, діду, — питає, — а чи не бачили ви, як цісю до-

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНСЬКІ ДНІ В РИМІ

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

зати б — зовнішніх спостережень та вражень.

Як виглядає, як говорить і як поводиться кардинал Йосиф Сліпий? Між нами є багато таких, які знають його з-перед війни, з' різних періодів його життя. Автор цієї статті також належить до тих, що „знали" о. д-ра Йосифа Сліпого, себто бачили й слухали його та про нього перед другою світовою війною, коли він був ректором Богословської Академії у Львові. Побачивши його тепер, через 30 років, під час Служби Божої в базиліці св. Петра з нагоди 50-ліття священства архиєпископа Івана Бучка в неділю 21-го лютого, почувши при цій нагоді його проповідь, перше враження було, що це абсолютно той самий ректор Богословської Академії, коли мова про його високу й струнку постать, його бистрий погляд, дзвінкий голос та маєстичну поставу. Очевидно, що 30 років, з того 18 років тортур, сивиною переплели волосся, сповільнили дещо рухи.

Нам оповідав дещо незвичайно добродушний і направду щасливий у своєму аскетизмі монах брат Йосиф у старовинному грецькому монастирі Грота Феррата біля Риму, куди приїхав Митрополит-Ісповідник після його звільнення та прибуття до Риму. Брат Йосиф згадував, що Митрополит - Ісповідник явився у „казьонному" совєтському одягу, і він, брат Йосиф, накинув на нього монашу мантію. Скинувши совєтський валянець, Митрополит розвинув довгі онучі з своєї вкритої болякам, мабуть, відмороженої ноги. Коли ж брат Йосиф хотів допомогти скинути другий валянець, Митрополит його його легко відсторонив рукою, кажучи: „Ні, брате, я вісімнадцять років робив це сам, зроблю це сам і тепер".

Здається, злагіднилася прислівна колись серед студентів Богословської Академії суворість Кардинала. Треба було його бачити після авдієнції очолюваної ним української делегації у Папи. Виходячи з авдієнційної залі, учні Малої Семінарії росм обступили Кардинала, тримаючись руками за його владичу мантію. Уявити собі тільки, щоб на таке був дозволив Ректор Богословської Академії! Кардинал з ласкавим поглядом і добродушною усмішкою ішов — можна б сказати — покірно між цією дітворою, гладив їхні голови, фотографувався з ними й всіми учасниками авдієнції, для кожного мав лагідне слово.

Ті, що знають Кардинала з давніших часів і мали нагоду з ним розмовляти, не можуть надивуватись його неймовірній пам'яті. А вже ніхто не може збагнути його залізної фізичної витривалости. Кажуть, що під час нарад Вселенського Собору навіть багато молодші Отці Собору насамперед ішли на бодай короткий відпочинок. Не потребував чи не дозволяв собі на цей відпочинок кардинал Сліпий. Вертаючись із сесії Собору, він зразу ж сідав за свій робочий стіл і далі працював. Ті, що перебувають в оточенні Кардинала, вважають, що ця його фізична витривалість — а багатьом ще зі Львова відомо, що Ректор Богословської Академії аж ніяк не належав до фізично найздоровіших — це наслідок його залізної волі, його духових сил. Тільки це могло дати йому силу видержати всі фізичні й моральні тортури під час довголітнього ув'язнення, заслання і каторги. На цю „школу" Кардинал натякнув в одній із своїх останніх промов. Хто може сумніватися, що ту страшну „школу", яка ламала фізично найсильніших, міг пережити тільки велетень духа і герой. Бо тільки духовий гігант міг виграти бій з народовбивчою імперією.

(У черговому числі: „Український Рим".)

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ВІДКИНУВ ЗАКЛИК 19-х компартій, зібраних в минулому тижні у Москві, щоб припинити внутрішньо-комуністичну полеміку. Газети в Пейпінгу твердять у відповіді, що не можна припинити боротьби проти „модерного ревізіонізму", як найбільшого зла комунізму. Під „модерним ревізіонізмом" слід розуміти совєтську політику „співіснування".

20-РІЧНА ГОЛЛЯНДСЬКА КНЯЖНА МАРГАРИТА ЗАРУЧИЛАСЯ з 25-річним сином заможньої купецької родини, все ще студентом університету в Лейдені, де студіює також княжна. Вона має три сестри, з яких найстарша 27-річна незаміжня Беатрікс, є наступницею престолу.

11-ЧЛЕННА КОМІСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ В СПРАВІ РАСОВОГО ПОДІЛУ НАТАВРУВАЛА останню хвилю арештувань, що відбулися в Південно-африканському Союзі: Комісія висловила обурення, що арештується членів опозиції у відношенні до урядової біло-расової політики. 3-ох борців за расове зрівняння засуджено на смерть.

БОМБОВИМ НАЛЕТОМ ЗНИЩЕНО ОДНУ БАЗУ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ

Сайгон. — В неділю 14 березня ц.р. південно-в'єтнамські бомбовики в асисті невиявленого ближче числа американських джетів перевели налет на т. зв. Тигровий острів, за 20 миль від узбережжя Північного В'єтнаму і 440 миль на північний схід від Сайгону. За твердженням газет, на тому острові були великі склади амуниції і всілякої зброї, яку перепачковувано південно-в'єтнамським партизанам. Операцією керував південно-в'єтнамський віце-маршал летунства Нгуєн Као Кі, який заявив, що хоч видність була погана, проте заподіяно на острові велике спустошення. Всі літаки, що брали участь в налеті, вернулися до своїх баз. Це був п'ятий налет впродовж п'ятьох тижнів проти Північного В'єтнаму.

Президент Джансон потвердив на пресовій конференції в суботу 13 березня ц.р., що політика Америки супроти В'єтнаму є та сама, що була за президентів Айзенгавера і Кеннеді та за його, Джансона, урядування. Він признав, що умовини, тактика і стратегія змінювались, але засада залишилась та сама: якщо будь-котра азійська країна звернеться до Америки за поміччю проти комуністичної агресії, то Америка поспішить їй з допомогою. Президент признав, що в кількох останніх тижнях ситуація у Південному В'єтнамі не поправилась, приписавши вину головно політичній хиткості. Щодо можливостей на мирові переговори, то Президент заявив, що це залежить від Північного В'єтнаму: покищо Північний В'єтнам не подав ніякого знаку, що він готовий припинити підтримку комуністичній кампанії проти легального уряду в Південному В'єтнамі та що готов залишити свого південного сусіда в спокої. Президент відмовився потвердити, що „за рік" настане у В'єтнамі спокій. Водночас появились газетні вістки, які твердять, що внедовзі від'їде до Південного В'єтнаму ціла одна американська дивізія, яка разом з своєю санітарною, танковою і іншими частинами нараховує 20.000 вояків. З Південного В'єтнаму виїхав шеф штабу Армії ЗДА генерал Гаролд Джансон, якого звіт і суґестії будуть вирішними щодо дальших транспортів війська до Південного В'єтнаму. Становище Америки в справі В'єтнаму з'ясував державний секретар Дін Раск у понадгодинній розмові з французьким амбасадором Ерве Альфаном. Ця розмова відбулася у зв'язку з одвертими закликами французьких державних мужів щодо мирової конференції в справі В'єтнаму, до яких приєднався також Совєтський Союз.

Після нарад Президента з Воллесом продовжуються заходи в справі виборчих прав

Вашинґтон. — Напруження у зв'язку з демонстраціями в Селмі, Алабама, не зменшилося і далі продовжуються урядові заходи в тому напрямку, щоб негритянське населення в стейті Алабама могло вповні користати з виборчих прав та мало можливість зареєструватися як виборці. Президент Джансон заповів, що він виголосить промову до об'єднаних Палат Конґресу в понеділок, 15-го березня. Губернатор Алабами Джордж С. Воллес заявив після конференції з Президентом, що він і надалі добровільно не дозволить на те, щоб міг відбутися демонстраційний похід із Селми до столиці стейту Монтґомері, що стараються зробити негри із Селми разом із білим населенням, починаючи від неділі 7-го березня. Воллес казав, що він дасть дозвіл на цей маніфестаційний похід аж тоді, коли федеральний суд дасть відповідний наказ, і коли апеляційний федеральний суд відкине спротив проти такого такого наказу. Президент Л. Джансон сказав на пресовій конференції в суботу 13-го березня, що уряд підтримує такий законопроєкт в справі подій в Селмі, який внеможливить всяку дискримінацію, і населення в цій країні зможе вповні користати із своїх громадянських прав. Якщо треба буде, то вишлеться федеральне військо до Алабами, — казав Президент. В цілій країні люди цікавляться подіями в Селмі. У Вашинґтоні в неділю 1 000 осіб спокійно пікетували Білий Дім, домагаючися, щоб уряд вжив потрібних заходів для позитивного вирішення домагань негритянського населення. В Ню Йорку 15 000 осіб маршували вулицями Гарлему, протестуючи проти поведінки губернатора Воллеса. Між демонстрантами були й представники білого населення: монахині, священики, проповідники, студенти і представники робітничих організацій.

Футболісти УСК-у Ню Йорк потерпіли нову невдачу

Минулої неділі, 14-го березня, футбольна дружина Українського Спортового Клюбу з Ню Йорку програла несподівано вислідом 0:3 свої чергові мистецькі змагання Ліги Східньої Конференції з німецькою одинадцяткою „Б.В. Готче". В цій зустрічі на грищі суперників у Бруклині виявила більшість змагунів УСК-у недостачу тренінґів, при чому найслабше заграла лінія помочі. Треті ворота до УСК-у впали в останній хвилині гри. УСК грав без Маріо Паза, досвідченого середнього помічника.

Попередні програні змагання з дружиною „Н.Й. Інтер" запротестував провід УСК-у, подаючи, що в складі одинадцятки „Н.Й. Інтер" грав без полагодження всіх формальностей реєстрації новий змагун з Коломбії, Хуан Ваїро.

„Чорноморська Січ", Нюарк не відбула заповіджених мистецьких змагань Східньої Конференції, бо їхньому суперникові, „Метрос" з Бостону визначено в останній хвилині зустріч з циклу гор за Чашу ЗДА. Сімка футболістів „Чорноморської Січі" закінчила минулої п'ятниці фінальні гри сімкового турніру в Персоні. В них здобули січовики у півфінальній зустрічі перемогу 3:1 над Мадярським СК з Ню Бронсвіку, а в самому фіналі турніру січовики програли вислідом 3:4 з німецькою дружиною Гобокен ФК. Цим самим „Чорноморська Січ" закінчила цей турнір в залі здобуттям другого місця серед восьми учасників.

Збірна ЗДА, в якої складі виступають Володимир Шмолоха з УСК-у, Володимир Чижович з „Джуліяни" і Олесь Ілай з „Тризуба", закінчила відплатні змагання зі збірною Мехіко програною 0:2. Ця зустріч відбулася минулої п'ятниці в Мехіко Ситі в присутності 58,000 глядачів. Перші змагання цих двох збірних в елімінаційних грах футбольних першостей світу відбулися раніше в Лос Анджелесі і дали нерішену 2:2. Наступним противником збірної ЗДА є репрезентація Гондурасу.

Кредитова Спілка в Рочестері

Опинившись у ЗДА, українські еміґранти створили близько сотні —кредитових спілок, на базі „свій до свого".

Одна із таких кредитових спілок існує і в Рочеснтері, Н. Й. Треба сказати, що, крім безплатного життьового забезпечення , позичання грошей на купівлю хати, авта, меблів і т. д. українська кредитова спілка у багатьох випадках іде назустріч позичкарям, полагоджуючи їх прохання, які виникають з певних випадків і обставин. Наші люди деколи недооцінюють і невикористовують цих можливостей, а про них завжди потрібно пам'ятати.

Початки, як відомо, нелегкі. 25 вересня 1953 р., коли група ініціяторів скликала організаційні збори, то присутніх на тих зборах було лише 27 осіб, а їх збереження становили яких 330 дол.

Сьогодні наша кредитівка має вже 1212 членів з близько мільйоновим капіталом.

Загальні збори відкрив голова п. Андрушин, адвокат, активний громадський діяч.

Вшанувавши однохвилинною мовчанкою тих членів, які навіки відійшли, перейдено до праці згідно з порядком денним. Зборами провадив п. Іванців, заступник голови спілки. Короткий звіт склала дирекція. Основним звітодавцем був п. Гавриляк, касир. Контрольна комісія ствердила, що всі фінансові операції ведено точно і належно, числові дані по книгах відповідають готівці в касі і банкових контах.

При кредитівці існує освітньо-інформаційний Комітет, який випускає періодичний листок, летючки, афіші, завдяки чому громадянство знає про працю своєї спілки.

Були запити і дискусія.

Основну увагу звернено на методи, які потрібно застосувати, щоб заохотити нашу молодь вступати в члени кредитівки і брати участь в її керівництві, щоб якнайбільше людей брали позики в своїй інституції. Вирішено написати спеціяльну статтю-звернення до молоді. Батьки в свою чергу, повинні потурбуватися, щоб їх діти ставали членами спілки і включалися в життя української громади.

До нової управи обрано: дирекція: голова — Вілліям Андрушин, заст. голови — В. Іванців, секретар — Р. Шутер, касир — В. Гавриляк, 1-ий заст. касира — В. Білоус, 2-ий заст. касира І. Олексин, член дирекції М. Руснак.

Кредитовий комітет: голова — І. Сверида, секретар — Р. Вітковський, члени — пп. Стеценко, Василець, Маньківський. Контрольна комісія: голова — К. Ґуран, секретар — Ю. Залізняк, члени — пп. Білок, Делкевич, Юрків. Освітній комітет: пп. Білик, Козьнарський, Семенець, Косенко, Іващенко.

Після закінчення зборів відбулася перекуска, приготовлена членкинями спілки, за що належиться подяка.

М. Семенець.

„СЕРЦЯ І БУРЕВІЇ В. НЕСТОРОВИЧА

Закінчення зі стор. 2-ої

них землях України. Ось на ст. 347 полонені вояки так реаґують на спільний похід С. Петлюри з поляками на Київ: „Хто його знає — хто більший ворог: большевики чи поляки? — сумнівалися наввипередки, хоч комуною поголовно гидували. Ті, гостріші язиком, говорили словами гарячішими від вогню, лютішими від люті, ненависнішими від самої ненависти. Це був словесний стиль Довбушевих леґінів, що збиралися помститись за кривди простолюддя, або стиль колишніх „чорних рад".

До авторової репортажної сумлінности треба зачислити також досить часте наведення в мові оригіналу (головно німецькій, подекуди московській) популярних в устах дотичних персонажів т. зв. „крилатих висловів". Це надає кольориту, підкреслює специфіку облич розмовців, отже загально підносить мистецькість тексту. Але щодо цього потрібна міра, і добре, що автор її відчуває і не переходить потрібної межі. Слушним вважаємо і подачу внизу сторінки українського перекладу іншомовних фраз та висловів.

Взагалі слід відзначити високу емоційну насназкеність, кольоритність і „точність пера", — словом, мистецькопізнавальну вартість картин і образів вояцького життя (зокрема добре знаного авторові з автопсії старшинського середовища), „продовжених" пізніше образами життя в таборі полонених. Нема бо й ніколи вже не буде тієї цісарсько-королівської австрійської армії, що в її обтислих мундурах національно свідомі галичани й буковинці мали проти себе на фронті часто своїх же братів-українців у мундурах російсько-імперської армії і . . . вбивали і вмирали, мріючи про вільну Україну.

Не повториться і та скомплікована воєнно - політична ситуація, яка витворилася в в 1917-21 р.р. у Східньому Сибіру з його численною українською людністю, підсиленою українцями-„австріяками" з таборів воєннополонених. Визнаючи слушність твердження, що „Україна — скрізь, де є свідоме й організоване українство", ми особливо вдячні авторові, що він зберіг для історії так багато живих фактів нашого „далекосхідного пориву-здвигу", піднісши їх в „Серцях і буревіях" до ступня мистецького узагальнення. Це останнє вельми цінне, бо власне в такій сублімованій формі мистецької синтези історична дійсність є завжди ялідно-живою, завжди діючою в серцях і умах народу.

Мова твору — і лексично, і фразеологічно — в рамках норм сучасної літературної мови. Мовно-правописні огріхи, що подекуди трапляються (назагал не багато, як зважити на величину книги), слід віднести на карб коректорських недоглядів: „нанадзвичайна (ст. 237), „Спиридинович", „найкращий скатерть" (ст. 387), „неселення" (ст. 466); на ст. 427 переплутано місцями суміжні рядки тексту. Якби не це, можна було б твердити про досконалість „друкарсько - технічного обличчя" книги, що вийшла з друкарні Мик. Денисюка в Шикаґо.

Кілька слів загально. В. Т. Несторович рецензованою повістю відразу посів місце серед сучасних еміґраційних повістярів. (Досі він був знаний лише як вельми вправний і плідний публіцист та дбайливий редактор.) І що він здобувся на це на схилі свого віку, — тим більше заслужив на признання нашого суспільства — так нинішнього, як і дальших поколінь.

*) Ми взагалі не визнаємо рації за терміном „роман" в українському літературознавстві, користуючись натомість терміном „повість" — А. Ю.

Короткі вісті

● **Серб Раіко Досіч** не повірив вичитаному десь твердженню, що кожна людина має на голові пересічно кількасот тисяч волосків. Він намовив приятеля, щоб той дав собі рахувати волосся на голові: підрахунок тривав 74 дні і дав вислід 334.560 волосків. Як вони це рахували — не сказано. Після того той серб попав у своєрідну манію. Підрахував, що у мішку є 427.350 зерен жита.

● **В Японії поширюється теж** своєрідний „сланґ", диковинний говір, що постає з перемішаних японських і американських слів, чи пак — вживається американських висловів з японською вимовою і кінцівками. Наприклад: „Олл-рай", „вондафуру", „окай" і т. п. Є теж пристосовані інші чужомовні слова, як напр. „арбейто" (німецьке Арбайт).

● **В індійській провінції Кераля**, яка вже мала раз невдачний комуністичний уряд, комуністи вибрали 40 своїх послів з-посеред всіх 133-ох, а керівна в Індії Конґресова партія тільки 33-ох. Більшість комуністичних послів перебуває у в'язниці і власті відмовляються звільнити їх без уваги на їхній вибір

Концерт в честь Т. Шевченка — Української Католицької Школи в Боффало

„Тарас Шевченко є нам рівно дорогий, як і нашим батькам"... такими словами висловив прив'язання української молоді, учень 8 кляси, Богдан Чмола, завзятий пластун, а до того заавансований учень Музичного Інституту, на концерті в честь Тараса Шевченка Укр. Кат. Школи св. Миколая в Боффало в дні 6 березня.

Дбайливо підготована „Шевченківська імпреза" Сестрами, учит. укр. мови п. М. Саган, (збірні деклямації), зокрема виховницею дітočого садка пані Олею Чмолою, яка зайнялася вивченням пісень, фортепіяновим супроводом та уложенням програми.

Приявні батьки та громадяни голосними оплесками висловлювали своє признання юним виконавцям цього традиційного у нас свята.

Під кличем „і чужому научайтесь, свого не цурайтесь" уставились учні в нар. строях та збірно відспівували пісні до слів Т. Шевченка чи деклямували його поезії — в той спосіб не лише одиниці, але цілі кляси взяли активну участь у святковій програмі.

Залунала прекрасна українська мова, яку сьогодні так рідко можна почути у розмові, зродилося почуття віри в те, що наша молодь могла б нею володіти, якщо б присвятити їй більше уваги починаючи від батьківського дому.

Приявні учительки на імпрезі дбали про порядок, а — виходячи зі свята, були захоплені ним, хоч вони не українського походження.

Всіх точок було21: пісні, деклямації та фортепіянові соля (Зірка й Петрусь Блендонугі, Діяна Райца та заавансована учениця гри на форт. Марта Гаврилюк).

Окремо слід згадати святочне слово Б. Чмоли, який з чуттям в легкій формі подав нам величну постать невмирущого Тараса Шевченка. Він говорив: Всі діти і молодь люблять героїв, геніїв, усе велике, усе надзвичайне... А ми, народжені поза Україною, навчилися любити Шевченка, навіть не бачивши ніколи землі, „де родилась козацька слава", як казав цей великий поет. Ще одна точка програми звернула увагу приявних — це скрипкове сольо Адріяна Цьолка (учня 6 кляси і пл. юнака) відігране з доброю технікою. Приявні висловлювали щиру подяку отцеві пароховi д-р П. Івахову, та організаторам свята за їх дбайливу підготовку та розбудження змагу серед молоді до вивчення пісні, деклямації та муз. знання, щоб ще раз зложити подяку Т. Шевченкові: „Будеш, батьку, панувати поки живуть люди". Молодь від себе додала: „Ми рішені остатися вірними Твоїм заповітам та своїми силами і вмінням причинитися до їх здійснення".

(О. Бер.)

ВЕСЕЛИЙ КУТ

(Продовження із стор. 2-ої)

рогою двоє молодят проїздило?"

— „Та чом не бачити? — відказує дід. — Бачив! Це було якраз тоді, як цю каплицю ставили, а я ще молодим парубком був".

Почувши це, змій пошкрябався в голову, щось собі подумав і відлетів. А вони знов перекинулися в людей і поїхали далі.

Коли нарешті добилися до свого царства, побачили там чоловіка, що сидів на призьбі і гірко-прегірко плакав. Аж їм жаль стало, бачивши та чувши таке.

— „А чого ти, чоловіченьку, так гірко плачеш?" — питаються бідного.

— „Та як мені не плакати? — каже, — як не ридати, коли я не вмію ні читати, ні писати, а мене хочуть за короля обібрати? Ой, Боже мій, Боженьку!"

— „А що ж із старим королем?" — питається стривожений королевич.

— „Та старого короля нема вже! Помер мені на лихо, а королевич десь повіявся світами. І нема кому на престолі сидіти".

А тим часом надійшла громада людей.

— „Ану, одягайся, лобуре! — кажуть до нього. — Годі тобі на печі вилежуватися і в просо дмухати. Іди, будеш на троні возсідати і над нами царювати".

— „Ой, рятуйте, хто в Бога вірує!" — заголосив бідний чоловік.

І тоді королевич узяв та й признався, хто і що він за один. Як це люди вчули, то так зраділи, якби їм хто повні кишені талярів насипав. Зараз же відвели королевича з королевою до палацу і справили пишну коронацію. Куховари наварили й напекли всяких найдків і всяких марципанів, пивовари з медоварами наготовили пива й меду, люди їли й пили, але мені нічого не дали, бо мене ще не було тоді на світі.

На цьому казка про королевича щасливо скінчилась. Баба замовкла й замислилась, і ми мовчали... Кожне сиділо нерухомо і дивилося кудись у напрямку королівського палацу. А в голові ще раз переходили одна за одною пригоди, що про них оповіла нам наша золота оповідачка. Усе в них так легко ставалося: тільки слово сказати, тільки свиснути, тільки подумати. І не хотілося йти додому, де на все щонайменше треба багато клопоту, де маленький пиріжок вимагає стільки заходів — і на базар піти, і муки купити, і до муки прикупити, і замісити, і начинити, і запалити, і спекти, і чого тільки не треба зробити?

По смерті півня і Брешка бабині казки виразно посумніли й перестали бути такими бадьорими, як колись. Проте завсіди щасливо кінчалися, а головна їх вартість — чудесні переміни й події — не стратили ані трішки на силі. І далі все відбувалося так, як нам хотілося та як нам було мило: скоро, легко і красно.

Коли скінчилися бабині казки і коли вона сама перейшла в царство казки, я, на жаль, не знаю, бо треба було нагвалт покидати Веселий Кут і цілий рідний край і негайно втікати в світ-за-очі. „Красная ґвардія" північного напасника таки перемогла, і ми покинули все та й потай від усіх, своїх і чужих, близьких і далеких, утекли. По дорозі було багато біди, холоду і голоду. І не раз приходила мені на думку кобиляча голова...

І я мріяла знайти таку голову. По дорозі попадалася мені не одна кінська снасть із костомарою голови, і я не раз запихала палець у праве вухо її, але влізти всередину не могла. Мабуть, серед тих голів не було ані одної кобилячої.

Та дарма! По довгій мандрівці світами вдалося нам знайти чарівний столик, чарівну коду і чарівні цимбали. Але це аж ув Америці. Бракує тільки тих любих верб, що хилилися над Тясмином, і тих жаб, що кумкали в його тихих заводях, і очеретяного бугая з його „бу-гу!!", що розноситься широко-далеко по околицях...

Того мені бракує.

(Кінець)

Ольга Мак

ВОНО ЗНОВУ ОЖИВАЄ

СЦЕНА НА ОДНУ ДІЮ

(1)

Дійові особи:

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — при кінці свого життя.
НАДІЯ ВАСИЛІВНА ТАРНОВСЬКА — заможна дідичка у віці біля 40 років.
ЛЬОКАЙ Тарновської — біля 25 років.
ХЛОПЕЦЬ з кондиторської.
ОРЛОВСЬКИЙ — молодий чоловік років 20-22, поклонник Шевченка.
ПРАЧКА — обдерта, в лаптях, років під 40.

Сцена являє собою мешкання Шевченка при Петербурзькій Академії. Задня стіна присунена близько до авансцени, так що кімнатка більше схожа на вузький коридор. Праворуч у куті двоє дверей: входові в задній стіні й другі, що ведуть на антресолі — у правій. Біля цих других дверей ближче до глядача — вішак на одежу. Вся кімната перегороджена параваном, що стоїть під прямим кутом до задньої стіни й відділяє майстерню від імпровізованого передпокою. В майстерні при задній стіні цератова канапа, в лівій стіні — вікно. Під вікном стіл. На столі естампи, фарби, пензлі, папери і т.п. Під параваном — шафа з книжками. Біля столу — два стільці. В куті — мольберт з натягненим полотном. По стінах — образи і плоскорізьби. Стіни вкриті пліснявою, освітлення мляве, холодне. Дія відбувається 2-го грудня 1860 року.

Ява І.

(У брунатній свиті, підбитій червоною підшивкою, з хусткою на шиї, Шевченко сидить біля стола і працює. Стукіт у двері.)

ШЕВЧЕНКО *(здивовано)*: Ов! Так скоро Орловський справився?! Не може бути!.. *(Иде відчиняти.)*

Ява II.

ЛЬОКАЙ *(вгодований, у ліврeї, вклоняється досить стримано)*: Надія Василівна Тарновська до вас. Питають, чи приймаєте?

ШЕВЧЕНКО *(безмірно врадуваний)*: Кума? Надія Василівна?! Сама приїхала?! Боже ж ти мій!.. Скажи їй, голубе, що дуже прошу і дуже радий!..

(Льокай вклоняється і відходить, зачиняючи двері.)

Ява III.

(Шевченко чепуриться до дзеркала, що у вішаку, поправляє на собі свиту, перев'язує хустку, пригладжує вуса і лисину.)

ШЕВЧЕНКО: Ось тобі, Тарасе, й свято! Кума! Хоч і великопанського коліна, але не гребує низькі пороги бідного мистця переступити і до нього в гості прийти. Золотенька душенька!..

Ява IV.

(Льокай відчиняє двері і з глибоким шанобливим уклоном пропускає Тарновську. Тарновська одягнена в хутро й хутряну шапочку. Через шию на ланцюжку перевішена також хутряна муфта. Поводиться вона просто і лагідно, однак, є в ній щось укрите і нерозгадане.)

ШЕВЧЕНКО *(зворушений до сліз)*: Кумасю, Рідненька! Оце так утішили! Оце так празник мені зробили!..

ТАРНОВСЬКА *(простягає обидві руки, які Шевченко гаряче цілує, стурбовано дивиться на поета)*: Добрий день, Тарасе Григоровичу! Уявіть собі, що мені лише вчора Черненко сказав про вашу хворобу! Й от — я у вас. Що це з вами? Покажіться, нехай на вас подивлюся...

ШЕВЧЕНКО *(трохи зніяковілий, пробує жартувати)*: Краще не дивіться, кумасю! У мене тепер така мерзка пика, як недозрілий гарбуз. Я й сам до дзеркала неохочо заглядаю.

ТАРНОВСЬКА *(поважно й стурбовано)*: Справді, виглядаєте дуже погано. Але що це за хвороба? Що у вас болить?

(Стукіт у двері. Льокай відчиняє.)

Ява V.

ЛЬОКАЙ: Пані, тут хлопець з кондиторської. Замовлення приніс.

ТАРНОВСЬКА: Впусти його. *(До Шевченка)*: Я вам дещо до чаю звеліла принести. Розпорядіться, куди це поставити.

ШЕВЧЕНКО *(зворушений)*: Спасибі вам, кумасю! Ви ніколи з порожніми руками не приходите. *(До хлопця)*: Ходи сюди, малий! Постав кіш покищо ось тут *(показує на просгінок між тверми на антресолі й вішаком)*.

(Хлопчина років 12, ввесь у білому, у високій куховарській шапці, кланяється і ставить на вказане місце невеликий кіш, на якому написано: „Кондиторська Бльонда".)

ТАРНОВСЬКА *(витягає з гаманця монету і, тримаючи її самими кінцями пальців, подає хлопцеві, старанчись не торкнутися його руки)*: Можеш іти.

(Далі буде)

МАТУРА В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮ ЙОРКУ

В листопаді 1964-го року відбувся в школі українознавства Т-ка Самопоміч в Ню Йорку іспит зрілости. Перевела його Комісія Шкільної Ради УКК під проводом проф. д-ра —К. Кисілевського.

До іспиту зголосився21 кандидат. Всі вони виявили гарну підготовку і солідні знання, які повинні помогти їм зайняти в недалекому майбутньому чільні позиції і відіграти позитивну ролю в українському громадському житті.

На світлині, зробленій Романом Фенчинським, є такі професори й абітурієнти школи:

а) гора відліва дoправа: проф. М. Лисогір, д-р М. Кобринська, дир. І. Василишин, д-р С. Карпинська, проф. Е. Храплива і проф. М. Бачинський. Зліва збоку: проф. С. Салик і проф. І. Близнак. За ними слідують абітурієнти, які покінчили школу:

1-ий ряд згори відліва направо: Р. Хабурська (відзначенням) С. Рудик, О. Козак (з відзн.) Ю. Головінський (з відзн.), О. Соколишин (з відзн.)А. Ластовецький (з відзн.), Х. Прокоп (з відзн.); II-ий ряд: Е. Хомут, М. Головінська, В. Роговський, Г. Гойдиш (з відзн.) А. Бриттан (з відзн.) Х. Кузьмович (з відзн.), Е. Котлярчук (з відзначенням); III-ий ряд: Н. Данилишин (з відзн.), З. Балабан, Д. Баран, Л. Данилишин (з відзн.), А. Кузишин, О. Крап і Б. Сигалів (з відзначенням).

Під Покровом Богоматері

(Золотий ювілей українсь-кої католицької парафії в Гемтремку, Мишиґен.)

В кожній добі нашої історії Божа мати опікувалася нами.

Вірні рідним традиціям, українські поселенці східньої частини Дітройту, Гемтремку, 50 років тому будували свою першу церковцю і віддали її під покров Богоматері. І треба сказати, що покров Богоматері впродовж тих 50 років був над українцями Гемтремку, бо маленьке колись скупчення людей розрослося в одну з найкраще зорганізованих парохій у ЗДА й видало з себе чимало заслужених людей, які разом із своїми душпастирями працювали жертвенно над розбудовою нашого релігійного й національного життя. Церква у Гемтремку стала осередком життя українців, а всі ті, що працювали для неї, клали водночас підвалини під культурно-освітнє й економічне життя нашого поселення в Дітройті. Адже не випадково сталося, що гемтремкські українці, побудувавши першу церковцю при вулиці Генлей, зараз же поставили „Українську Хату" й подумали про створення української школи.

Народна праця сильно пожвавилася після того, як побудовано „Українську Хату".

При церкві зорганізувався хор, постали нові товариства й організації, які завжди співпрацювали тісно в розбудові релігійного й національного життя.

Щоб належно відзначити 50-річчя існування парафії Непорочного Зачаття ПДМ, оо. Василіяни започаткували в день храмового празника церкви у грудні 1963 року Золотий Ювілей парафії, який тривав цілий рік і закінчився 13 грудня 1964 року. Останній тиждень став тижнем подяки Господеві за всі ласки й опіку, що їх упродовж 50-річчя свого існування одержала парафія за посередництвом своєї Покровительки, Пречистої Діви Марії.

Золотий Ювілей підготовили оо. Василіяни, що від серпня 1962 року перебрали парафію. До помочі їм створився Ювілейний Комітет з п. З Василькевичем на чолі.

Головні —ювілейні торжества відбулися від 5 до 13 грудня 1964 року. Зачалися вони виставою „Поява Божої Матері", що була сполучена з концертом у честь Богоматері.

Виставу й концерт улаштували учні парафіяльних шкіл під проводом СС. Вавилянок і проф. Сарамаги. Концерт і вистава відбулися 5 і 6 грудня, та пройшли з великим успіхом. Упродовж цілого тижня відбувалася в церкві Св. Місія, що її вели о. д-р В. Гавліч і о. Є. Барнич. Вона зачалася 6. а закінчилася 13 грудня. В час її відбулася посвята Пречистій Діві, відновлення обітниць зложених на Св. Хрещенні і при заключенні подружжя, благословення малих дітей. Під час Місії відновлено приречення вірности Христові і Церкві, уділено окремого благословення та роздано пам'яткові образки. У храмовий празник Непор. Зачаття відбулася процесія з участю запрошених священиків. Головним гостем був Протоігумен ЧСВВ, о. М. Когут.

Дня 12 грудня 1964 ОО. Василіяни присвятили ювілеєві цілу радіогодину. Промовляли в радіо о. Ігумен І. Лотоцький, о. д-р В. Ґавліч, о. П. Пащак, а о. Ю.Жидан, „Слово до хворих".

В неділю 13 грудня Кир Я. Ґабро відслужив Архиєрейську Службу Божу в асисті монсіньйора В. Паски й більшої кількости священиків. Дияконували й проповідалиОО. Ґавліч і Барнич. Владику привітали при вході до церкви старші громадяни хлібом-сіллю, а діти квітами.

Завершенням 50-річчя парафії був ювілейний бенкет увечері 13 грудня в авдиторії школи при вул. Мек Дугел, у якому взяли участь Преосв. Кир Ґабро із своїм данцлером, монс. о. Паскою, багато чужих священиків, делегати уряду й представники товариств та організацій. Серед гостей бачили монс. Керна, який заступав посадника Дітройту, посадника Гимтремку, п. Гжецкого, і представників Управи міста, пп. Рукса і Гасвського.

Преосв. Кир Я. Ґабро згадав теплим словом попередніх і теперішніх душпаснтирів парафії, підкреслив заслуги парохіян, головно в тому, що заснували й ведуть Українську Вищу Школу, заликав плекати рідну мову і свої традиції, підкреслив вагу покликань до духовного стану.

На закінчення бенкету парох Гемтремку, о. Ігумен І. Лотоцький , підкреслив значення Ювілею, великі заслуги Сестер Василіянок для розвитку парафій і наших шкіл та подякував гостям за працю і участь.

З приводу 50-річчя парафії оо. Василіяни роздавали парохіянам гарну пропам'ятну книгу, яка всебічно охоплює всі ділянки життя за 50 років існування парафії та пов'язує наші теперішні досягнення з минулим.

В бенкеті взяли участь нечисленні піонери, що клали підвалини під наше церковне й національне життя в Гемтремку, П. Дам'ян і Д. Атаманець.

На жаль, не було того, що найбільше заслужився для розвитку церковного й народного життя гемтремкських українців. Не було великого ідеаліста, о. Євгена Бартоша, бо 3 серпня 1964 року перенісся у Словвтсбургу у кращий світ.

Був вічно молодий і дожив понад 90 років. Завжди дуже активний на церковній і народній ниві.

На Рідній Землі ненавидів його дідич і цькував проти нього староство.

В 1912 р. поїхав до ЗДА на важку працю. Усюди будував церкви й народні доми. Ніколи не жалів праці, щоб помогти своїм людям. Був завжди вирозумілий для людських слабостей, але брехні не терпів і на неї дуже сильно реагував.

Ювілейний Комітет з оо. Василіянами у проводі справився з своїм важким завданням гарно. Слід згадати, що тільки в одному дні, на закінчення Місії, приступило в церкві 600 людей до Св. Причастя. Можна сказати, що імпреза, яку влаштував Ювілей-ий Комітет у 50-річчя парафії, належить до історичних подій у житті українців Гемтремку.

Іван Боднарук

Відзначення Січневих Роковин в Шикаґо (Південь)

Заходом Осередку СУМА ім. Крут та 24-го Відділу ООЧСУ відзначено Святочною академією Роковини Самостійности і Соборности України та вшановано Героїв Крутянського Чину 7-го лютого в Домі СУМА-ООЧСУ в Борсайді.

Святкування започаткувалися двома Богослужбами в наміренню українського народу в церкві св. Михаїла — Західній Пульман, котрі то Богослуження відслужив місцевий парох обох парохій о М. Олешко.

Свято відкрив інж. Антін Гайдук.

Відтак чергувалися програмові точки: „Свято Української Держави" — гуртова рецитація у вик. юнацтва СУМА, „Незабутні Крути" — монтаж — виконали юнак і юначка Петро і Галина Черняк.

Вокальну частину заповнили два місцеві хори — хор юначок СУМА під управою виховниць — Розалії Окрух та Теклі Жеребної.

Потім виступив квартет молодих бандуристів: Петро і Галина Черняк, Василь Деркач і Микола Павленко з піснею „Честь Тобі, Тарасе".

Жіночий хор „Чайка" під диригентурою п-ні Мирослави Ґалан відспівав „Ми вернемось" і „Карпатські січовики".

Святом проводив п. Григорій Дронь. Його закінчено українським національним гимном, відспіваним всіма присутніми.

Цим самим вищезгаданим ініціятивним заходом вшановано 14 лютого Святочними Сходинами Українські Жінки-Героїні.

Реферат виголосила пані М Сайкевич.

М. Возняк

● **Альжир** став прибіжищем для всіх революційних екзильних „урядів" і груп. Альжирський диктаторський президент Ахмед Бен Белла, який сам був довгі роки екзильним революціонером — субвенціонує різних революційних еміґрантів. Таких груп, з-посеред яких багато взаємно суперничать, є вже в Альжирі 21: еспанські й португальські еміґранти, конґолійські повстанці й опозиціонери з різних країн Азії та Африки.

● **З Португалії** низько платні робітники масово втікають до Франції. Арештовано організацію, яка вербувала до Франції робітників в Португалії і перепачковувала їх нелеґально через кордон. Коло 20.000 португальців втекло таким чином в минулому році до Франції, звідкіля вони пересилають гроші своїм родинам в Португалії.

ТАРЗАН, ч. 5401. Могутній виясню€...

Могутній щойно виявив таємницю, що силу здобували питтям соку з дивного роду ягід!

— Цього соку не можна виявити змислами, — продовжував він. — Він не має шкідливих наслідків, але хто його п'є, вважає його смачним!

— І так я паную над своїм народом. Вони мені послушні.. Або я не дав би їм своєї „магії!"